

Til utvalseiar i Hovudutval for kultur, idrett og integrering i Vestland fylke

Skriftleg spørsmål til hovudutvalsmøte 21.april 2020:

Kan rivinga av Y-blokka avvergast ?

Etter den tyske okkupasjonen vart det viktig å løfte ein demokratisk nasjon tilbake på føtene. Regjeringskvartalet skulle vere eit symbol på dette. Høgblokka og Y-blokka vart oppført som regjeringsbygningar då det nye Norge tok form I etterkrigstida. Bygningane er teikna av arkitekt Erling Viksjø og er eit av seinmodernismen sine hovedverk i Norge. Kunstnaren Carl Nesjar sitt mangeårige samarbeid med Picasso starta med Høgblokka i 1958. Picasso leverte i alt fem skisser som blei realisert i anlegget, der Y-blokka frå 1969 har motivet «Fiskerne» eksponert mot Akersgata, og «Måken» i foajeen. Kunnskapsdepartementet hadde kontor i Y-blokka fram til 2011.

Y-blokka er eit bygg med innovativt materialbruk der kombinasjonen av naturstein og kunstneriske motiv sandblåst inn i overflata gav betongen poetiske kvalitetar. Den foredla betongen med integrert kunst var nyskapande internasjonalt. Anlegget representerer viktig nasjonal historie, og har kunstnerisk verdi av internasjonal betydning.

Anlegget vart foreslått freda i juni 2011 som ein del av Statsbygg sin landsverneplan. Etter terrorangrepet 22. juli 2011 vart anlegget skada. Riksantikvaren konkluderte med at fredingsverdiane var intakte, og at bygningane kunne tilpassast dagens krav til isolasjon og funksjonalitet innanfor forsvarlige rammer. Riksantikvaren har og peika på at dei samfunnsøkonomiske kostnadane ved riving og oppføring av nybygg vil verte langt dyrare enn bevaring av eksisterande bygg, jfr Riksantikvaren si utgreiing frå 2013.

Regjeringa vedtok i mai 2014 at Høgblokka skal stå, medan den minst skadde Y-blokka skal rivast, stikk i strid med fredingsforslaget og råda fra et samla

fagmiljø. Regjeringa sine argument knytt til utforming av kvartalet, miljøvern og tryggleik synast lite overtydande.

Kjetil A. Jacobsen, professor i histore ved Nord Universitet skriv i eit innlegg i VG 16/2 2020 at terroristen gjekk til åtak på Arbeiderpartistatens fremste symbol og institusjonar. Jacobsen seier at ein bør ta innover seg at mange opplever det som eit overgrep, når staten av eigen fri vilje fullfører terroristen sin intensjon om å sprengje vekk regjeringsanlegget frå Gerhardsen-epoken. Det sosialdemokratiske prosjektet I etterkrigstida sit djupt i alle nordmenn, uansett politisk syn. Ved å rive dette anlegget, gjere vi oss meir heimlause i historia enn vi hadde trengt å vere.

Status 21.april 2020: Alle formelle klage- og ankevegar er prøvd og rivevedtaket står førebels fast. Klokka er fem på tolv. Fortidsminneforeningen har stemna staten for domstolane i saka om Y-blokka, saman med Støtteaksjonen for Y-blokka, Oslo Arkitektforening og Norske Arkitekters Landsforbund. Målet var å prøve alle sider ved saka og få rivevedtaket kjent ugyldig (fortidsminneforeningen.no). Tingretten avviste like før påske denne stemninga. No er det tatt initiativ til å få saka opp att i Stortinget i løpet av våren for å få redda mest mogleg av Y-blokka. Vedtaket om rivinga av Y-blokka kan elles bli ein internasjonal og nasjonal skandale. Det har aldri vore ei so stor oppslutning om ei vernesak i dette landet.

Spørsmål:

- 1. Meiner utvalsleiar at Y-blokka er verneverdig og bør fredast ?*
- 2. Meiner administrasjonen i Vestland fylke at Y-blokka er verneverdig og bør fredast ?*
- 3. Dersom ja, kva har Vestland fylke gjort for å avverge at rivingsvedtaket vert gjennomført ?*

4. Korleis kan evt. kulturfylket Vestland påverke Stortinget i siste runde slik at Y-blokka vert ståande ?

Helsing Terje Kollbotn

Hovudutvalsmedlem Kultur, idrett og integrering (KULII)

Raudt Vestland